

DIGITALIZAREA PROCESELOR DE ADMINISTRARE FISCALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA: EFICIENȚĂ, TRANSPARENȚĂ ȘI ADAPTAREA AUTORITĂȚILOR FISCALE LA PROVOCĂRILE ECONOMIEI DIGITALE

DIGITALIZATION OF TAX ADMINISTRATION PROCESSES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA: EFFICIENCY, TRANSPARENCY, AND THE ADAPTATION OF TAX AUTHORITIES TO THE CHALLENGES OF THE DIGITAL ECONOMY

CZU: 004.78:336.22(478)

DOI: <https://doi.org/10.53486/csc2025.24>

BULGAC CORINA

PhD of Economic Sciences, associate professor, Academy of Economic Studies of Moldova

bulgac.corina@ase.md

ORCID ID: 0009-0001-4309-7469

BULGAC NICOLAI

Master's Student, Public Finance and Taxation Program, ASEM

bulgac.nicolai@ase.md

Abstract. The digital transformation of tax administration in the Republic of Moldova is a key step toward modernizing the tax system, increasing efficiency, and ensuring high tax compliance. This study examines the impact of digitalization on tax processes, highlighting the main implemented tools, such as SIA "e-Declaration", "e-Invoice", and "Electronic Sales Monitoring" (MEV), which have simplified taxpayer interactions and improved transparency. Despite these advancements, several challenges persist, including unequal access to technology, low digital competencies among taxpayers and tax officials, and cybersecurity risks. Addressing these barriers is crucial for the full adoption of digital solutions. The study also explores future development prospects, emphasizing the integration of emerging technologies like artificial intelligence, blockchain, and Big Data analytics. These innovations could enhance tax collection efficiency, reduce tax fraud, and increase transparency. Additionally, the research underscores the need for updating tax legislation, promoting digital education, and strengthening international partnerships to support digital transformation. By analyzing the current state of tax digitalization and its challenges, this study provides insights and recommendations for developing a modern, fair, and sustainable tax system in the digital economy.

Keywords: Tax digitalization, fiscal administration, efficiency, transparency, digital economy.

JEL Classification: H20, H21, H26, H30, O33, K34, L84

INTRODUCERE

Digitalizarea administrației fiscale în Republica Moldova constituie un element esențial în procesul de modernizare a sistemului fiscal, având drept obiectiv principal creșterea eficienței administrative și asigurarea unui grad ridicat de conformare fiscală. În contextul economiei digitale și al complexității tot mai mari a tranzacțiilor economice, această cercetare examinează impactul digitalizării asupra proceselor fiscale, evidențiind atât beneficiile, cât și provocările asociate. Analiza se concentrează asupra stadiului actual al digitalizării fiscale în Republica Moldova, care au contribuit la simplificarea interacțiunilor contribuabililor cu administrația fiscală și la sporirea transparenței proceselor.

CONȚINUT DE BAZĂ

1. Infrastructura, sistemele digitale existente și evoluții recente în domeniul digitalizării

În ultimii ani, Republica Moldova a implementat o serie de inițiative menite să modernizeze sistemul fiscal prin digitalizare, având ca obiectiv principal reducerea sarcinii administrative și îmbunătățirea eficienței proceselor fiscale. Printre soluțiile adoptate se numără „Raportarea electronică unică”, care simplifică procedurile fiscale prin consolidarea multiplelor raportări într-un format digital unic, facilitând conformarea contribuabililor și reducând volumul documentației administrative. De asemenea, portalul „MCabinet” oferă acces la o gamă extinsă de servicii publice electronice, inclusiv cele fiscale, consolidând digitalizarea interacțiunii dintre contribuabili și instituțiile statului.

Un alt progres semnificativ îl reprezintă digitalizarea controalelor fiscale, care permite utilizarea datelor digitale pentru analiza riscurilor și identificarea contribuabililor cu un potențial ridicat de evaziune fiscală, sporind astfel eficiența inspecțiilor și optimizând alocarea resurselor administrative. Totodată, automatizarea unor procese, precum calcularea automată a penalităților pentru întârzierea plăților, contribuie la simplificarea administrării fiscale și la asigurarea unei gestionări mai riguroase a obligațiilor fiscale.

Digitalizarea administrației fiscale din Republica Moldova a avut un impact considerabil asupra eficienței administrative, conformării fiscale și transparenței proceselor. Implementarea soluțiilor digitale a eliminat barierele birocratice și a facilitat interacțiunea contribuabililor cu autoritățile fiscale, reducând semnificativ timpul necesar pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale. Prin intermediul platformelor electronice, contribuabilii pot depune declarațiile și efectua plăți online, eliminând necesitatea prezenței fizice la ghișee și simplificând procesele administrative. Aceste transformări au condus la creșterea conformării voluntare, întrucât accesibilitatea și eficiența proceselor digitale au înlesnit îndeplinirea obligațiilor fiscale.

Un aspect esențial al digitalizării este automatizarea proceselor, prin utilizarea unor platforme precum SIA „e-Declarație” și „Cabinetul Personal al Contribuabilului”, care permit depunerea declarațiilor fiscale online. Această automatizare a redus complexitatea procedurilor și a diminuat sarcina administrativă asupra contribuabililor. Totodată, utilizarea sistemelor digitale pentru calcularea automată a obligațiilor fiscale a minimizat erorile umane, eliminând riscul unor raportări incorecte și asigurând o determinare mai precisă a sumelor datorate.

Digitalizarea a îmbunătățit considerabil accesibilitatea serviciilor fiscale prin eliminarea necesității prezenței fizice la ghișee și prin digitalizarea principalelor interacțiuni dintre contribuabili și administrația fiscală. Acest progres a facilitat respectarea termenelor-limită și a redus timpul alocat de contribuabili pentru îndeplinirea obligațiilor fiscale. De asemenea, transparența administrativă a fost consolidată prin publicarea de către Serviciul Fiscal de Stat a rapoartelor digitale privind veniturile colectate și cheltuielile publice, ceea ce a contribuit la sporirea încrederii contribuabililor în sistemul fiscal.

Digitalizarea proceselor fiscale a dus la un sistem mai performant, actualizat și transparent, unde conformarea voluntară este stimulată prin simplificarea procedurilor administrative și eficientizarea relației dintre contribuabili și autoritățile fiscale. Aceste progrese reprezintă un pas semnificativ spre un sistem fiscal adaptat economiei digitale, capabil să răspundă eficient cerințelor contribuabililor și obiectivelor administrației fiscale.

Un avantaj major al digitalizării este sporirea transparenței în gestionarea finanțelor publice. Serviciul Fiscal de Stat publică rapoarte digitale detaliate privind veniturile colectate și utilizarea fondurilor, oferind contribuabililor o perspectivă clară asupra modului în care sunt administrate

resursele statului. Această inițiativă a întărit încrederea publicului în instituțiile fiscale și a îmbunătățit controlul asupra finanțelor publice.

Prin creșterea transparenței și simplificarea interacțiunilor cu administrația fiscală, digitalizarea a contribuit la îmbunătățirea conformării fiscale, reducerea sarcinii administrative și optimizarea sistemului fiscal. De asemenea, accesul rapid la informații și posibilitatea de a monitoriza utilizarea resurselor publice au consolidat încrederea contribuabililor în integritatea și eficiența autorităților fiscale. Astfel, digitalizarea nu doar că a optimizat procesele administrative, ci a sprijinit dezvoltarea unui sistem fiscal modern și orientat către contribuabili.

2. Măsuri strategice pentru îmbunătățirea digitalizării fiscale

Pentru a optimiza sistemul fiscal digital și a depăși provocările existente, Republica Moldova trebuie să adopte o serie de măsuri menite să consolideze infrastructura digitală, să îmbunătățească accesibilitatea platformelor fiscale și să beneficieze de expertiză internațională.

O direcție prioritară este *investiția în infrastructura digitală*, vizând dezvoltarea rețelelor IT în zonele rurale pentru a asigura acces egal la serviciile fiscale electronice. De asemenea, integrarea unor tehnologii avansate, precum blockchain și inteligența artificială, ar putea îmbunătăți securitatea datelor, monitorizarea tranzacțiilor și automatizarea proceselor administrative, contribuind la creșterea eficienței colectării veniturilor fiscale.

De asemenea, este esențială *simplificarea și optimizarea platformelor digitale existente*, astfel încât acestea să fie mai intuitive și ușor de utilizat de către contribuabili. Extinderea funcționalităților sistemelor fiscale electronice și crearea unor interfețe mai accesibile vor facilita conformarea voluntară și vor reduce dificultățile administrative întâmpinate de utilizatori.

Un alt aspect crucial îl reprezintă *dezvoltarea parteneriatelor internaționale*, prin colaborarea cu organizații precum Uniunea Europeană, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială. Aceste instituții pot furniza asistență tehnică și financiară pentru modernizarea sistemului fiscal, sprijinind adoptarea celor mai bune practici internaționale și integrarea unor soluții inovatoare.

Prin aplicarea acestor măsuri, Republica Moldova poate accelera procesul de digitalizare fiscală, îmbunătățind eficiența administrativă, sporind conformarea voluntară și consolidând transparența sistemului fiscal.

3. Comparație cu alte state din regiune

Comparativ cu alte state din regiune, Republica Moldova înregistrează progrese semnificative în digitalizarea sistemului fiscal, însă mai are pași importanți de parcurs pentru a atinge nivelul de eficiență și integrare digitală observat în economii mai avansate din Europa Centrală și de Est.

România a implementat *SAF-T (Standard Audit File for Taxation)*, un standard internațional de raportare electronică ce facilitează schimbul de date fiscale între contribuabili și autorități, sporind transparența și reducând riscul de evaziune fiscală. De asemenea, România extinde utilizarea *e-Factura* pentru mai multe categorii de contribuabili, accelerând procesul de digitalizare și reducând sarcina administrativă a agenților economici.

Estonia este considerată un model de excelență în digitalizarea administrației fiscale, oferind *declarații fiscale complet automatizate* și utilizând *inteligența artificială* pentru analiza și monitorizarea conformării fiscale. Acest sistem avansat permite contribuabililor să interacționeze eficient cu autoritățile fiscale, optimizând colectarea veniturilor și reducând semnificativ birocrația.

Ucraina a lansat aplicația „*Diia*”, o platformă digitală inovatoare ce integrează servicii fiscale și alte interacțiuni guvernamentale, facilitând accesul cetățenilor la serviciile publice. Aceasta permite depunerea declarațiilor, efectuarea plăților și accesarea documentelor oficiale într-un mediu digital securizat, reducând timpul și costurile administrative.

În acest context, Republica Moldova trebuie să își accelereze eforturile de digitalizare, adoptând practici internaționale de succes și investind în infrastructura IT, automatizarea proceselor fiscale și dezvoltarea de platforme intuitive. Implementarea acestor măsuri va facilita conformarea voluntară a contribuabililor, va crește eficiența administrativă și va contribui la consolidarea unui sistem fiscal modern, transparent și eficient.

4. Utilizarea instrumentelor digitale în administrația fiscală din Republica Moldova

Republica Moldova a implementat o serie de instrumente digitale pentru modernizarea administrației fiscale, vizând simplificarea proceselor, reducerea birocrăției și îmbunătățirea conformării fiscale. Aceste soluții au eficientizat colectarea veniturilor publice, au sporit transparența și au facilitat interacțiunea contribuabililor cu autoritățile fiscale.

Printre cele mai importante instrumente se numără SIA „Cabinetul Personal al Contribuabilului”, care oferă acces personalizat la informațiile fiscale și reduce necesitatea deplasărilor fizice, și SIA „e-Declarație”, care permite depunerea online a declarațiilor fiscale, reducând erorile și accelerând procesarea acestora. De asemenea, SIA „e-Factura” facilitează generarea facturilor electronice, contribuind la combaterea fraudei fiscale și la transparentizarea tranzacțiilor comerciale.

Pentru îmbunătățirea controalelor fiscale, SIA „Monitorizarea Electronică a Vânzărilor” (MEV) permite monitorizarea în timp real a tranzacțiilor comerciale, prevenind evaziunea fiscală. În plus, administrația fiscală utilizează sisteme avansate de analiză a riscurilor pentru a identifica contribuabilii cu potențial ridicat de neconformare, optimizând astfel inspecțiile fiscale și colectarea impozitelor. Integrarea bazelor de date guvernamentale a consolidat schimbul de informații între instituții, contribuind la o raportare fiscală mai precisă și la reducerea fraudei.

Un alt progres major este *automatizarea plăților și notificărilor fiscale*, care permite efectuarea plăților online și notificarea automată a contribuabililor cu privire la obligațiile fiscale, reducând întârzierile și îmbunătățind relația cu administrația fiscală. Digitalizarea arhivelor fiscale și dezvoltarea aplicațiilor mobile au crescut accesibilitatea serviciilor fiscale și au facilitat utilizarea soluțiilor digitale.

Un factor esențial în digitalizarea fiscală este *colaborarea internațională*, Republica Moldova beneficiind de asistență tehnică din partea Uniunii Europene și a altor organizații pentru extinderea facturării electronice și integrarea tehnologiilor emergente, precum blockchain.

În ansamblu, digitalizarea administrației fiscale a avut un impact semnificativ asupra eficienței proceselor, îmbunătățind conformarea voluntară, reducând fraudă și facilitând interacțiunea dintre contribuabili și autorități. Pentru a continua acest progres, sunt necesare investiții în infrastructura IT, dezvoltarea competențelor tehnologice și consolidarea parteneriatelor internaționale, asigurând astfel un sistem fiscal modern, eficient și adaptat economiei digitale.

5. Provocările adaptării la economia digitală în Republica Moldova: Identificarea barierelor tehnologice, legislative și instituționale.

În ciuda progreselor semnificative, Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări care limitează adoptarea și eficiența soluțiilor digitale în administrația fiscală. Aceste dificultăți sunt generate de bariere tehnologice, legislative și instituționale ce afectează implementarea eficientă a tehnologiilor moderne. Printre barierele tehnologice, infrastructura digitală insuficient dezvoltată, în special în zonele rurale, restricționează accesul contribuabililor la serviciile fiscale electronice, afectând conformarea fiscală. De asemenea, vulnerabilitățile în securitatea cibernetică reduc încrederea utilizatorilor în platformele digitale. Barierele legislative constau în reglementări care nu țin pasul cu noile tehnologii, creând incertitudine pentru contribuabili și investitori, în timp ce lipsa standardelor de interoperabilitate menține procesele administrative fragmentate. La nivel instituțional, deficitul de personal specializat și

rezistența la schimbare limitează adoptarea tehnologiilor moderne, în timp ce lipsa coordonării între instituțiile publice generează întârzieri și ineficiență.

Pentru a facilita tranziția către un sistem fiscal digital eficient, Republica Moldova trebuie să investească în infrastructura digitală, extinzând rețelele de internet de mare viteză, în special în zonele rurale. Totodată, este esențială actualizarea legislației pentru a reglementa economia digitală și a integra noi tehnologii, precum blockchain și inteligența artificială. Dezvoltarea competențelor digitale în rândul funcționarilor și contribuabililor va facilita utilizarea soluțiilor digitale, iar securizarea sistemelor informatice va spori încrederea în digitalizare. În plus, promovarea parteneriatelor public-private va sprijini dezvoltarea și implementarea unor soluții inovatoare pentru eficientizarea administrației fiscale.

CONCLUZII

Adaptarea la economia digitală în Republica Moldova necesită o abordare integrată, bazată pe investiții în tehnologie, reforme legislative și consolidarea capacităților instituționale. Strategiile bine coordonate și implicarea tuturor actorilor relevanți vor transforma digitalizarea într-un motor de progres economic și social. Crearea unui sistem fiscal modern, accesibil și securizat va spori transparența, eficiența administrativă și conformarea fiscală, facilitând tranziția Republicii Moldova către o economie digitală competitivă.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023–2030. Disponibil: <https://mded.gov.md/content/economia-digitala/>
2. Administrarea fiscală din Republica Moldova: prezent și viitor Criclivaia Diana, dr., conf univ., USM Certan Ion, dr. Disponibil: [Administrarea-fiscal-RMConferinta.pdf](#)
3. Ilie-Răsvan DUMITRU, Îmbunătățirea proceselor de administrare fiscală prin implementarea inteligenței artificiale. Disponibil: https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/revista/pg23-32_nr22023.pdf
4. Noroc D., Politica fiscală din perspectiva creșterii economice și consolidarea finanțelor publice. Disponibil: <https://www.anacec.md/files/NorocD-teza.pdf>
5. Șargu N., Implicațiile controlului fiscal în eficientizarea sistemului fiscal al Republicii Moldova, <https://www.anacec.md/files/SarguN-teza.pdf>
6. <https://www.egov.md/ro/node/40533>